

Úvodník

Milé čtenářky, milí čtenáři e-Věstníku,

poslední týdny byly velmi hektické, možná jsme jako Společnost prožili nejhektičtější konec léta za poslední roky. Za námi je budějovická výstava Země živitelka, Med roku 2017, litoměřická výstava Zahrada Čech i ostravská výstava Život na zahradě. Vše s účastí PSNV-CZ, což znamená samozřejmě práci spousty kolegů a kolegů. Rádi bychom jim i zde ve Věstníku velmi upřímně poděkovali za tu velikou pomoc.

Už v minulém čísle jsme cosi naznačili a slíbili, že později poreferujeme podrobněji. Tento slib se v tomto čísle snažíme plnit. Nyní přinášíme zprávu o Medu roku a také o ostravské výstavě Život na zahradě. Rádi přineseme zprávy i z dalších akcí, pokud nám je pošlete. Protože i o tom to je. Jinak fotky z řady našich představení na výstavách najdete samozřejmě na Facebooku PSNV-CZ, což jistě nemusíme už ani zdůrazňovat. Snažíme se na Facebooku přinášet v podstatě prudce

aktuální dojmy z jednotlivých akcí a začalo nás to docela bavit...

Konec léta bývá tak trochu nostalgický. Pod vlivem zážitku z nedávného koncertu rozhodli jsme se opět poslat Vám něco musiky. Ten zážitek byl natolik silný, že nastala změna a z původně rozmarného popěvku se stal odkaz na přeslavné Miserere mei, Domine italského renesančního musikanta a kněze Gregoria Allegriho (1582 – 1652). Ostatně příběh této magické devítihlasé skladby, již nabízíme v podání slavného sboru King's College Choir, je sám o sobě krásnou ukázkou samostatného života svěbytného uměleckého díla. Tak žijí i ve světě včelařů některé osobité, ba převratné teorie. Zejména v tuzemsku, zemi to výzkumníků a reformátorů... Text je ze Žalmu 51. (50. ve Vulgátě), bývá sice součástí zpěvů Pašijového týdne, ale berte jej nyní jako malou přípravu na nadcházející časy, sněm nevyjímaje 😊.

J. Matl

Ze Společnosti

VI. sněm PSNV-CZ

Už je to zase tady... Blíží se VI. sněm PSNV-CZ. Přinášíme základní informace, další podrobnosti sledujte na webu PSNV-CZ a na IF.

Sněm se uskuteční v sobotu 4. 11. v hotelu Zruč (Baťov), náměstí Míru 594, Zruč nad Sázavou.

Sněmu bude předcházet v pátek 3. 11. workshop na téma *Úlový monitoring prakticky*, který povede kolega Tomáš Ivanský.

V sobotu 4. 11. dopoledne proběhne přednáška entomologa RNDr. Mgr. Štěpána Ryby, Ph.D. z Entomologického ústavu

AVČR v Č. Budějovicích na téma: *Virová, bakteriální a houbová onemocnění včel*.

Odpoledne pak proběhne jednání sněmu včetně voleb nové rady a předsedy. Podrobné informace opět sledujte na webu PSNV-CZ a na Interním diskusním fóru. Základní informace obecnější povahy se samozřejmě také budou objevovat ve Věstníku.

Diskuse o návrzích pro stanovy, o činnosti PSNV-CZ, o tom, co se povedlo či

nepovedlo, o cílech, vizích i způsobech, jak jich dosáhnout či o cestách, jimiž jít dál, jsou samozřejmě vítány. Od toho Interní fórum máme.

Na IF se také představí noví kandidáti do voleb a jistě složí počet ze své činnosti i stávající či končící členové současného vedení.

redakce

Nové stanovy PSNV-CZ

Na minulém sněmu byly odhlasovány některé změny stanov Společnosti, především se týkaly volby předsedy a místopředsedy. Předsedu bude volit sněm, místopředsedy pak nově zvolená rada.

Tato verze stanov bude 30. 9. odeslána na příslušný soud k registraci. Práce koordinuje člen rady F. Hubáček.

Rada na minulém sněmu zvolená byla také pověřena navrhnout do další verze stanov, jež by se měla schvalovat na sněmu nastávajícím, řadu dalších změn. Mezi nimi bylo i téma nového nastavení statutu regionálních sdružení PSNV-CZ, a to včetně možnosti jejich právní subjektivity.

Protože se ale při přípravných pracích narazilo na řadu nejasností a komplikací a protože vlastně ani nebyl zatím znát patřičný zájem „zdola“ o takovou změnu nastavení, rozhodla se rada PSNV-CZ toto téma prozatím neřešit. Což neznamená, že nevznikne potřeba řešit je někdy v budoucnu. Na nadcházejícím sněmu ale bude třeba rozhodnout některé jiné problémy, např. nastavení volebního období pro členy CKK. Diskuse k tomu a k věcem souvisejícím se ztěžka sice, ale přesto rozjízdí na IF PSNV-CZ.

redakce

Web svéprávný včelař

Po odchodu člena rady L. Marka, jenž spravoval web Svéprávný včelař, vzniklo vakuum, nepěkná situace, která byla navíc umocněna stavem tohoto webu, na němž poslední aktuality byly z r. 2015. Člen rady Hynek Kadečka nabídl, že správu webu

převzme, pokusí se web zaktualizovat a oživit. Patří mu za to velké poděkování. K tématu opět nabízíme diskusi na IF PSNV-CZ.

redakce

Databáze cejchů PSNV-CZ

Rovněž databáze cejchů, kdysi průkopnický počín PSNV-CZ, na delší dobu usnula a rada hledala jejího nového správce. Našel se, správu databáze se ujme kolega Miroslav Křížek, jemuž též patří

poděkování za ochotu. Na IF PSNV-CZ je k diskusi o této databázi zřízeno zvláštní vlákno.

redakce

Olomoucká a Pražská včelařská setkávání

Jen obecná, avšak uklidňující informace: jak PVS, tak OVS se letošní zimu uskuteční, finalizují se programy, místa setkávání jsou zajištěna. Bližší informace přineseme v příštím čísle a objeví se také

samozřejmě na webu PSNV-CZ či na facebookových profilech obou akcí.

redakce

Změna na interním fóru

Možná jste si již všimli změny adresy interního fóra. Pokud ne, je to buď tím, že jste ho již dlouho nenavštívili, nebo tím, že funguje automatické přesměrování z adresy původní.

Ať tak či tak, nová adresa je <http://forum.psnv.cz>. Zároveň již fungují

mailové notifikace, které nějakou dobu nechodily.

Pokud byste potřebovali pomoc s registrací nebo přihlášením na forum, kontaktujte mě na adrese michal.kabat@psnv.cz.

M. Kabát

PSNV-CZ mezi lidmi

...aneb jaké to bylo, když jsme byli u toho...

Med roku 2017

Nejprve dovolu předeslat poděkování předsedy PSNV-CZ RNDr. Leopolda Mately:

Vážené kolegyně a kolegové,

dovolte mi, abych vám všem poděkoval za účast i přispění. Organizátorům vyslovuji zvlášť veliký dík a uznání za zabezpečení zdárného průběhu letošní medové soutěže. Nárůst testovaných vzorků je rok od roku výrazný. Bez pomoci našich členů by sotva mohla být zabezpečena logistika, organizace a zdárný průběh.

Je jen škoda, že nevyšla účast některých přednášejících. Závažné zdravotní důvody potkaly dva z nich. I přes tento zádrhel

navštívil zbývající přednášky vysoký počet posluchačů.

Soutěž spojená s výstavou a doprovodným programem získává stále větší oblibu. Je na nás, abychom i v příštím roce a v dalších letech uspokojili poptávku, dále zdokonalili jak samotnou soutěž a organizaci, tak i doprovodný program.

Děkuji všem za pěkně prožité tři dny v milé společnosti.

L. Matela, předseda PSNV-CZ

Med roku 2017 je za námi: jaký byl?

Úvod k budoucí debatě

Před závorkou patří:

Tenhle text nemá ambici být jen reportáží. Kromě zprávy a vydání počtu z odvedené či neodvedené práce jde mi o otevření řady otázek týkajících se tématu. Vlastně více témat, totiž těch, na která se to vše dá rozdělit... Nemíní však příliš hodnotit, na to je možná brzy a hlavně by to měli udělat ti, pro něž byla akce připravena.

Jaké to bylo?

Jednoduchá otázka, již slýchá jistě každý, kdo tam byl od těch, kteří tam nebyli...

Jednoduchá odpověď asi neexistuje, individuálních odpovědí bude spousta podle

toho, co kdo očekával, pro co si o víkendu 16. a 17. září přijel či přišel.

Jinak odpoví ten, kdo se účastnil soutěže, jinak ten, kdo přijel na konferenci, jinak ten, kdo se přijel potkat s těmi, kdo trpí podobnou diagnózou, tedy včelař, jinak ten, kdo přišel ochutnat unikátní kolekci medů...

Za sebe mohu říci, že to byla velká zkušenost, pocit dobré práce, překvapení z rozsahu, do jakého se původně skromná akce dostává, radost z fajn setkání, diskusí, nápadů, kritiky, tedy naděje do budoucna, že se ten nápad stane tradicí. Nemůžeme se rovnat londýnské National Honey Show, jež se konala už po osmdesáté šesté (<http://www.honeyshow.co.uk/>), ale to chce „jen“ chuť, trpělivost, zkušenosti, čas a... 😊
Snad to vše bude... Snad se i náš Med roku

stane tradicí s čím dál delšími vousy, ale v čím dál modernějším a užitečnějším hábitu...

Soutěž medů

Těší stále rostoucí počet účastníků i vzorků medu. Letos jich bylo 153. V laboratoři vyhovělo 121 vzorků, nevyhovělo 31 kvůli překročenému obsahu vody nad 18 %, 2 pak kvůli překročení hranice pro HMF. Zajímavé bylo, že pro vyšší obsah vody musely být vyřazeny některé vzorky pastovaného medu. V diskusi se pak došlo k závěru, že i při pastování je třeba dávat pozor na to, aby med, který je velmi hygroskopický, nemohl přijímat vzdušnou vlhkost. Pokud je tomu tak, je to velmi cenné zjištění a poučení pro příště...

Komise posuzující vzorky, které prošly po analýze v laboratoři do soutěže, měla letos 26 členů.

V SVÚ v Olomouci, který se testování vzorků přihlášených do soutěže ujal, se testovalo víc parametrů než obvykle (obsah vody, vodivost, HMF, kyselost, aktivita diastázy). Jistě bonus pro účastníky soutěže.

Příjemným zjištěním je růst kvality etiket. Zjednodušují se, nejsou přelácané

„lidovou tvořivostí“ a údaji, moc pěkné jsou ty, které dělají děti. Zaujalo jich spousta, zvláště bych vyzdvihl jednu retro, která evokovala med z Jednoty z dob, kdy ještě panovala doktrína povinného výkupu a kdy i medvědi chodili na med do Jednoty... Byla skvělá. Ale takových byla řada... Beru to osobně, připomnělo mi to dny poetické mladosti...

Ukázalo se, že vysoko hodnocené medovicové medy jsou rozptýleny do všech krajín naší země, ale ukazují se jisté charakteristiky a typické lokality. Např. Valašsko nebo Brdy.

Pokud jde o květové medy, pak u jednodruhových je to podobné. Je ostatně dobře známo, že na jižní Moravě „omamně kvetou akátové háje“ (řeceno slovy básníka Jana Skácela), valašský lipový med už má také svou pověst... Ale překvapivě se objevily i oblasti další, např. Mělnicko či Brdy.

A teď co napsat o vícedruhových květových? Dalo by se to odbýt informací, že to dopadlo skoro stejně jako v minulých letech. Opět triumf medů z Prahy. Opět Ing. arch. Dagmar Šormová jakožto vítězka celková i vítězka této kategorie. Ale vždyť i další dvě místa obsadily medy z Prahy! A v anonymním hlasování návštěvníků opět drtivě zvítězil další med z Prahy, tentokrát ten, jenž nebyl mezi porotou oceněnými. V té dlouhé řadě vzorků k ochutnání měla tahle sklenice daleko nejméně a bylo to vidět na první pohled. Prostě chutnal a byl o něj největší zájem.

Navádí to k úvaze, zda je vlastně fér srovnávat medy z Prahy (či možná obecněji i z větších měst) s medy z ostatních lokalit.

Ve městech je systémově prostě jiná situace, zdroje snůšky jsou jiné a mnohem rozmanitější a snůška je kontinuální, protože strategie vychází ze záměru, že by pořád mělo něco kvést a tahle strategie má institucionální podporu. Tohle inspiruje k dalším debatám...

Zásadní ale otázka pak je, zda se medy z „běžné“ české či moravské krajiny vůbec mohou porovnávat s medy vzniklými za takových „zvyhodněných“ podmínek. Zda je to vůbec vůči nim a vůči jejich producentům fér... De facto totiž v této kategorii asi nemají moc šancí. Berte to ale jen jako můj názor...

Zajímavé bylo naopak, jak se oceněné květové pastované medy pěkně rozprostřely po krajích zemí někdejší Koruny české...

Výsledky soutěže Med roku 2017 jsou k nahlédnutí [zde](#).

Řízené degustace

K soutěži medů logicky patří i řízené degustace. Probíhaly v sobotu i v neděli. A setkaly se se značným zájmem příchozích. Na starosti si je letos vzal kolega Michal Počuch, jemuž patří zvláštní poděkování.

Odborná konference

Její téma (**Krajina pro trvale udržitelný chov včel**) bylo zvoleno po obsáhlé diskusi a odráží aktuální problémy oboru, zejména diversitu pastvy pro opylovatele v naší krajině, což má vazby i na úvahy o jejich zdravotním stavu, poklesu imunity etc.

Téma tedy po výtce aktuální, navíc nabízelo zajímavé přednášky. Žel se stalo to, že na některé nedošlo. Je to rozhodně škoda, jakkoli důvody byly různé a pochopitelné. Na počátku konference to pak způsobilo trochu zmatek, což není příjemné. Výpadek zajímavých témat a přednášek je určitě

škoda. A nejen proto, že účastníci na ně přijeli i z daleka. Nabízí se otázka, zda by pro takové případy nebylo dobré mít v záloze připravené další lektory a témata.

Úvod konference byl tedy poněkud rozpačitý. Snad rozpaky rozešlo aspoň obsáhlé představení nově vydaných publikací: *Včelařství II* (P. Texl a L. Matela) a *Včelkovánky – Včelí den* (J. Matl), což jsou omalovánky pro nejmenší otevírající základní existenciální problém, totiž jak je někdy těžké být včelkou, zejména pak létavkou. Padla i pozvání na nadcházející akce a nejnovější informace z dění v oboru.

Nemocného Radima Lokoče, jenž měl představit téma Bohatství sadů, zastoupil L. Matela velmi zajímavým výkladem o starých odrůdách ovocných stromů a jejich putování v historii Evropy či o významu starých stromů v krajinotvorbě. Jde přece o stromy pěstované jiným stylem a na jiném principu, než jsou současné principy rychlého zisku a efektivity.

Pokusme se nyní resumovat uskutečněné přednášky.

RNDr. Milena Moyzeová z Ústavu krajinné ekológie SAV predstavila téma zpracované spolu s kolegyní Janou Špuleroovou: *Význam a úžitky včiel pri výskume ekosystémov a krajiny.*

Je to téma velmi cenné a po výtce aktuální. Krajinná ekologie je založená na interdisciplinaritě a ve výzkumu nabízí velmi aktuální témata. Výsledky je pak možno využít jako podklady pro práci těch, kteří rozhodují o zásadních rysech správy věcí veřejných. Ať už jde o politiky státní či regionální, nebo třeba o správce určitých území. Ve výzkumu se kromě ryze odborných faktorů zkoumají např. i taková témata, jako je např. estetická a rekreační funkce krajiny (zážitky, zdravotní benefity), produkční, regulační a ekosystémové typy služeb (kaskádový model ekosystémových služeb). Ale pozor: funkce a služby nejsou totéž...

Zkoumá se řada témat, např. zadržování vody v krajině, problematika záplav, měnící se klimatické podmínky, využití vegetace, její druhové složení, způsob a intenzita hospodaření, stresové faktory prostředí. Existuje koordinovaný výzkum v řadě zemí Evropy, na němž se slovenští kolegové aktivně podílejí. Výzkum probíhá ve vytipovaných lokalitách a přináší cenné výsledky, hledají se cesty, jak dospět k ekologické stabilitě jednotlivých území.

A tu je pak také logické ptát se po úloze včel v ekosystému, po významu včel pro poskytování ekosystémových služeb. Provádí se podrobné hodnocení počtu včelstev v různých lokalitách regionu a sleduje se při tom řada parametrů. Akcent je na opylovací službu, která výrazně pomáhá zvyšovat úrodu, ale také na význam pro produkci potravin, medu, vosku, propolisu etc. jejich využití v potravinářství, lékařství, kosmetice...

Vznikají četné lokální občanské iniciativy zabývající se systémovými problémy, např. otravami včel.

Bronislav Gruna se ve své přednášce věnoval medonosným rostlinám z pohledu dostatku včelí pastvy. Soustředil se především na nektarodárné lesní dřeviny. To proto, že na rozdíl od zemědělských ploch, které se během sezon (pokud jde o snůšku) mění vlivem ekonomiky, dotací atd., zůstávají lesní plochy v tomto ohledu daleko stabilnější, jejich zásadní změny se odehrávají spíše v horizontu desítek let. Les je tedy mnohem stabilnější jednotka z hlediska snůšky.

Došlo pak na jednotlivé zdroje, v hlavní roli byly: akát, lípy, javor klen a javor mléč, vrby, jírovec maďal, třešeň ptačí. Důležitá je také efektivní doletová vzdálenost. Čili do úvahy je třeba začlenit jak nektarodárnost jednotlivých zdrojů, tak i t. zv. medný potenciál (což je občas spíše otázka kvalifikovaného odhadu). Včely mohou letět až 10 km, ale efektivní je zvolit rozumný okruh pro zdroje snůšky pro nové stanoviště.

Postupně se pak věnoval jednotlivým stromům a jejich využitelnosti pro rozvoj včelstev a významu pro snůšku.

Profesionální včelař **František Texl** nabídl k diskusi téma *Vliv vykácení nepůvodních rostlin (akátu) na vydatnost medné snůšky*.

Vyšel z vlastní zkušenosti, kdy začal kočovat na akátovou snůšku do chráněného území na Vranovsku. Jako profesionál si od toho sliboval významné rozšíření nabídky medů. Vše se jevilo skvěle, přivážel další včelstva, výnosy byly velmi nadějně. Jenomže kolem r. 2000 se začalo kácet...

Akát byl prohlášen pro chráněná území za nepůvodní dřevinu, navíc se o něm ví, že má široké využití, mimo jiné také pro kvalitní dřevo...

V současnosti – po výrazném úbytku akátové snůšky kvůli kácení a při rizicích působených nepříznávaným chemickým ošetřováním tato strategie ale přestala dávat smysl. Včelstva dokonce z nedostatků akátové snůšky začala hledat zdroje jinde.

Problém je, že v současnosti existují 3 lákavé dotační tituly na likvidaci invazních či nepůvodních rostlin ... Pokud zůstanou, trend se nezmění. Jakkoli uznává, že chráněné území má (a musí mít) specifický režim.

Využití akátové snůšky je přitom záležitost velmi subtilní a závisí na shodě řady okolností: musí být teplo, vlhko, akát nesmí v předjaří zmrznout, na což často stačí jedna „nepovedená“ noc ...

Za současné situace mnohde paradoxně snůšku zachraňují právě nepůvodní rostliny, jako bolševník, zlatobýl, akát...

Michal Počuch se ve svém vystoupení věnoval velmi zajímavému tématu uživnosti krajiny pro medovicové snůšky.

Výzkumu producentů medovice se věnuje již řadu let a ve svém území ve Skaličce u Tišnova situaci pravidelně sleduje a zaznamenává.

Za účinný pro dobrou snůšku považuje dolet cca 2 km. Velmi důležitý je výběr stanoviště, ten zásadně ovlivňuje dostupnost a složení potravy včel.

Podstatné je, že druhové zastoupení dřevin v porostech ovlivňuje výskyt producentů medovice a tím i její množství a složení. Někteří producenti bývají vázáni jen na jeden druh dřeviny, což vede k úvaze, jak zvýšit zastoupení těch dřevin, které poskytují tyto výhody. Konkrétně jde třeba o jedli. Dřevin, které jsou navíc původní, na rozdíl např. od modřínů, na nichž navíc může být melecitóza. Věnoval se rovněž podrobněji jednotlivým producentům medovice, což dokumentoval excelentními fotkami.

Sobotní odpoledne uzavřel **Petr Texl** přednáškou o mobilní analytice pro měření parametrů medu, což je opět téma v současné době turbulentních debat o kvalitě medu po výtce aktuální. Ostatně technika jde velmi rychle dopředu a umožňuje včelařům věci nedávno ještě netušené. Dá se přitom použít řada jednoduchých přístrojů i přímo v terénu.

Dále se věnoval principům, na nichž stojí kvalita medu, jež může být ovlivněna jak

vnějšími, tak i vnitřními faktory. Pereme se nyní s agrochemikáliemi, akaricidy a residui rozličných „léčiv“.

Ale i my sami máme řadu rezerv. Např. v ošetřování plástů, při zpracování vosku či výrobě mezistěn. Je třeba vést i debatu o kvalitě materiálu na úly a rámků.

Nedočkavý včelař často vytočí nezralý med s vyšším obsahem vody. Pokud má štěstí a med nezkvasí, mnohem rychleji krystalizuje. Což se pak „spravuje“ nadměrným ohříváním, tedy i poškozováním medu.

Vliv na kvalitu medu má i špatná konstrukce medometu a jeho nešetrné vytáčení, jak na svých přednáškách ukazuje např. J. Lstibůrek.

Mnozí včelaři mají problém s uskladněním medu. Skladují jej při příliš vysoké teplotě, zkrystalizovaný med nešetrně ztekucují (žádá se přece stále tekutý med...), používají nevhodné obaly či víčka. Med je

třeba dobře uskladnit, je to klíčová otázka. Med si uchová kvalitu v chladném prostředí...

Velkým problémem je i falšování medu, jež může být úmyslné i neúmyslné. Mnoho chovatelů krmí mezi snůškami, někteří dokonce krmí i záměrně za účelem vyššího výnosu nebo nastavují med invertem, přidávají barviva, med jiného původu než je deklarováno.

Samostatnou kapitolou pak je uměle vyrobený med...

Máme heslo: kupujte med přímo od včelaře. Což implikuje, že je kvalitnější. Nabízí se ovšem otázka: je tomu skutečně tak? Máme všichni kvalitní med? Víme podstatné o správné výrobní praxi? Jsme schopni všichni dostát fyzikálním a chemickým požadavkům na med? Aktuálním problémem třeba bylo, že při samotné soutěži Med roku 2017 musela být řada pastovaných medů vyřazena kvůli vysokému obsahu vody. Traduje se mezi včelaři, že tohle u pastovaných medů nehrozí... Umíme tedy správně med pastovat?

Dalším důležitým tématem jsou obchodní vztahy, marketing, umění odlišit se od ostatních.

P. Texl poté představil několik nových pomůcek pro mobilní analýzy medu. Kromě standardních refraktometru či konduktometru na měření vodivosti můžeme měřit i HMF, glukózu, sacharózu, poměr či součet glukózy a fruktózy. Přístroj, který to umožňuje, se nazývá reflektometr. Zatímco na refraktometry či konduktometry je možno žádat o dotace, na reflektometry to zatím možné není. PSNV-CZ žádala také o zařazení testů na pesticidy na seznam dotovaných úkonů. Zatím neúspěšně.

Jak se zdá, v jednáních o oboru jde více o dotační tituly než o prospěch oboru samotného. A dotační položky na syntetické akaricidy jsou jedním z mála titulů, které nikdy nejsou kráceny. Nezdá se ani, že kausa Včelpo by v této věci mohla znamenat nějaký obrat.

Je skvělé, že se opět podařilo ke konferenci v termínu připravit sborníček se shrnutím některých příspěvků, jenž byl k dispozici hned u vchodu ...

V neděli pro veřejnost

Nedělní program byl zaměřen na zájemce o svět opylovatelů a produktů jejich píle z řad veřejnosti.

MUDr. Jana Hajdušková ve skvělé a dobře vystavěné přednášce shrnula účinky zejména medu na zdraví člověka. Dotkla se spousty praktických problémů a přidala mnoho rad ze své dlouholeté praxe k jednotlivým diagnózám a zdravotním patáliím.

Zadání **Radka Hykla** bylo nelehké. Přiblížit včelařství (ne)včelařům a veřejnosti. Roli měl ztíženou právě tím, že dorazilo publikum smíšené, protože ani včelaři si tuhle přednášku nenechali ujít. V logicky postaveném a mnoha velice zajímavými obrázky doplněném výkladu představil nejen historii oboru a jeho roli ve vývoji různých komunit a společenských systémů, ale dotkl se i ocenění a hodnoty včelích produktů ve vztahu k jiným komoditám v průběhu času, porovnal vnímání medu a různé normy platné v tuzemsku s těmi, které platí v jiných zemích, zdůraznil značné zavčelení i zavčelaření v ČR. Ale především představil magický svět včel a to, co se děje za stěnami úlu.

Včelařský program pro veřejnost

Všechny vzorky medu poslané do soutěže byly jednak vystaveny s patřičnými informacemi, vinětami a lokalizací. Už to samo letos působilo impozantně, však se podívejte na fotky, třeba na Facebooku PSNV-CZ.

To ale nebylo všechno: uprostřed sálu pro veřejnost stály na stolech dvě předlouhé řady vzorků, které mohl každý ochutnat. Anonymní, zdůrazněme. Po ochutnávce mohl každý hlasovat pro ten med, který se mu nejvíce pozdával. A aj, nastojte! Zase (a drtivě) vyhrál med z Prahy, ze Stromovky. Jiný avšak, šlo o med, jenž nebyl mezi medy odbornou porotou oceněnými... Bez komentáře...

Ale vidět tu spoustu ochutnávajících a rozmlouvajících malých i velkých lidí, dětí, včelařů i nevčelařů, moci si takto v konfrontaci na jednom místě a v jednu chvíli ochutnat a porovnat tolik vzorků - k nezaplacení.

K tomu ještě patří vyzdvihnout, že příchozí měli možnost koupit si publikace vydávané PSNV-CZ, knížky i časopis Moderní včelař. Cca 100 kusů publikace Včelařství II zmizelo během sobotního odpoledne...

Kolem stolů stály stánky s prodejci všeho, co včelky svou pílí nabízejí, od medu přes kosmetiku po mastičky či tinktury. Jaroslav

a Marta Lstibůrkovi nabízeli své medoviny a medová vína i další produkty. Ke koupi byly i zajímavosti pro včelaře. P. Texl s J. Lstibůrkem na požádání předváděli analýzu medu pomocí již výše zmíněných přístrojů. A s naším slovenským kolegou Marianem Mečiarem si mohli všichni popovídat o vosku, práci s ním, o výrobě svíček tak, aby dobře sloužily a hořely. V nabídce byla spousta jeho krásných svíček, o silikonových formách nemluvě... Joj!

V poslušné řadě u oken stála výstava nádherných fotek kolegy Milana Motyky. Někdo holt má to oko a to vidění. Krásné a díky!

Doprovodný program

I toto je třeba zmínit. Skvělá rodinná cimbálovka Pavla Kordíka hrála čím dál lépe a i jim patří veliký dík.

Stánek s kávou nabízel velmi solidní výběr výborné kávy. Mňam ... A děcka si mohla navíc nechat pomalovat tváře (face painting) od Moniky Grycové. A věru toho zejména děvčata hojně využívala...

Veřejný prostor a informace o akci

Tohle je téma, které při větších akcích řeší PSNV-CZ čím dál víc v důsledku toho, jak stále víc vstupuje do veřejného prostoru. Med roku je v tomto ohledu modelová akce

z řady důvodů, jež snad nemusíme zdůrazňovat. Letos se podařila zase řada věcí navíc oproti minulým ročníkům. Lépe jsme snad pronikli do sociálních sítí, mediím jsme nabídli 2 tiskové zprávy a ředitel kanceláře R. Hykl dostal dokonce značný prostor v České televizi pro představení akce i samotného jejího tématu. Ostatně v archivu pořadu Dobré ráno stanice ČT2 se můžete [sami podívat](#) (téma Degustace medu, vstupy 6, 14, 21 a 29).

Je fakt, že PR takových akcí se stále učíme a tipů, jak vše vylepšit a jak proniknout s informacemi do kompatibilních komunit, je řada. Zkusme se o nich pobavit třeba na IF.

Co říci na závěr? V úvodu tohoto textu bylo řečeno, že jde o text, jehož ambicí je iniciovat debatu. Doufejme tedy, že vznikne a díky předem za ni.

Co je třeba dodat, pokud zmiňujeme díky, to je poděkování všem, kteří přispěli, a to jakkoliv. Pokusíme se je uvést, a pokud

jsme na někoho zapomněli, moc se omlouváme.

Po celé tři dny pomáhali zejména Petr Pajdla, Jan Kuřík, Marie Texlová,... dále pak z „externistů“ pomohli Petr Krul a pánové Sapák a Vopička, Chlebiš a Karel Jiruš...

S dopravou věcí do Brna pomohli: Marek Konvičný a Marie Bučánková, která si vzala navíc na starost dětský koutek.

Pomáhali i členové rady PSNV-CZ a členové kontrolní komise F. Hubáček, L. Matela, V. Hajný, P. Texl, A. Machová, J. Matl, P. Novák, V. Sabolovič, M. Konvičný. Přijel i P. Mach a pomohl s instalací a v hodnotící komisi s ostatními.

Nejde opomenout manžele Martu a Jaroslava Lstibůrkovy, kteří pomohli s přípravou, účastnili se práce v hodnotící komisi, předváděli praktické ukázky mobilní analytiky medu.

Zvláštní poděkování patří kolegovi Michalu Počuchovi, jenž byl jednak členem hodnotící komise, ale především převzal vedení řízených degustací medu, o něž byl velký zájem.

S tiskovinami, štítky a dalšími podobnými věcmi pomohla Renáta Čižmárová, na vzorcích medu pro laboratoř a pro výstavu spolupracovala Radka Čižmárová.

Při organizaci akce, její propagaci, a zejména pak při organizaci a řízení medové soutěže, odvedla spoustu práce Zdeňka Cutáková.

Za práci na webových prezentacích a grafice patří poděkování Michalu Kabátovi.

Většinu “neviditelné” práce odpracovala kancelář PSNV-CZ, tu samozřejmě patří dík nejen Radku Hyklovi, ale také Petru Texlovi.

Skvělé bylo, že byl opět k dispozici sborníček k celé slavnosti, navíc velmi

pěkný. Díky Marii Šotolové a všem, kteří do něho přispěli a pomohli s jeho realizací!

Poděkování, ale spíš poklona patří kolegovi Milanu Motykovi za krásné fotky poskytnuté k vystavení...

Poděkování náleží samozřejmě také všem, kteří poslali vzorky do medové soutěže, všem členům hodnotící komise, rovněž všem přednášejícím. A pak pochopitelně všem, kteří přišli a podělili se o názory a zážitky.

Na svém jednání 21. 9. se rada PSNV-CZ rozhodla požádat pro rok 2018 opět o podporu na uspořádání pokračování Medu roku. Držme si tedy palce a mezitím zkusme vyhodnotit, co se povedlo, a přemýšlejme, co či jak udělat líp.

J. Matl

P. S.: časem vzniknou jistě různé fotogalerie, rádi je dáme na web PSNV-CZ, posílejte... Jedna už [visí](#).

Zahrada Čech v Litoměřicích – poprvé s účastí PSNV-CZ

Litoměřická výstava Zahrada Čech je možná výstavou vhodnou pro PSNV-CZ z principu. V regionu, přiznejme si, zatím moc aktivity nevyvíjíme. Problém byl v tom, že se termínově potkala jak s Medem roku 2017, tak i s ostravskou výstavou Život na zahradě. Na 3 akce současně nemáme vybavení a problém je i logistika zabezpečení. Nakonec se díky značnému nasazení jinak velmi útlého týmu podařilo výstavu zvládnout se ctí i přesto, že někteří předem domluvení pomocníci se na poslední chvíli omluvili. Jakkoli i tu je ještě mnoho věcí k diskusi i k řešení. Všem, kteří v Litoměřicích na stánku pracovali, patří velké poděkování. Speciální dík si zaslouží Vojtěch Hajný za záchranu již téměř odpískané akce...

Přinášíme pohled jednoho z členů týmu, který část výstavy na stánku odpracoval, kolegy Tomáše Moravce.

V neděli jsem přebíral štafetu od Jirky Junka, i když tam se mnou vydržel až do pondělí dopoledne.

Náš stánek byl v těchto dnech velmi skromný. Jirka se ukázal jako muž činu a dle známého vojenského pravidla „Voják se stará - voják má“ a z pravidla cestovatelů - „Co nemám, to nepotřebuji,“ se mu podařilo získat od vystavovatelů stoly, ubrusy, židle. V neděli večer nám Vojta Hajný dovezl vítězné medy z Brna z přehlídky Med roku a několik rolovacích panelů. Náš stánek hned vypadal lépe a ochutnávka vítězných medů měla úspěch. Mnozí návštěvníci si chtěli tyto medy ihned koupit, protože jsme je z pochopitelných důvodů neměli, tak si opisovali adresy ze štítků a budou chovatele kontaktovat sami. Můj původně plánovaný pobyt pouze do

pondělního večera se protáhnul až do úterního poledne, kdy mne přijeli vystřídat Jitka Dašková a Petr Čmugr. Jitka svým ženským přístupem ihned začala měnit podobu stánku: tu něco přerovnala, tam přesunula, přepsala cedulku a na výsledku to bylo opravdu znát.

Zahrada Čech, tak jako řada dalších výstav, se stává jarmarkem, na kterém musí návštěvník v záplavě ponožek, triček, bot, drobných domácích potřeb a řady dalších cetek hledat to, co si přijel prohlédnout. Nicméně organizátoři mysleli i na včelaře, a tak v neděli proběhly 2 přednášky (Ing. Josef Křapka, MVDr. Zdeněk Klíma). V pondělí i v úterý byla návštěva na výstavě menší, ale přesto byl zájem o činnost PSNV-CZ. Obrovský úspěch měly Včelkovánky.

S důstojnějším stánkem bude určitě mít význam se za rok opět zúčastnit

Tomáš Moravec

Výstava Život na zahradě

Ostrava-Černá louka, 22.–24. 9. 2017

Podobně jako loňský rok i letos měla na této výstavě PSNV-CZ svůj stánek. Stejně jako loni byla výstava kombinovaná s druhou výstavou orientovanou na esoteriku a zdravou výživu. Bohužel se oproti minulému roku zvýšily ceny nájmu výstavních prostor, což se projevilo na počtu vystavovatelů. Snad dojde příští rok provozovatelům, jak vypadá křivka cenapoptávka...

Navzdory tomu byla výstava z pohledu návštěvníků zajímavou alternativou oproti deštivému, dušičkovému počasí, které panovalo v Ostravě celý víkend. Přišli na stánek nejen probrat včelařské drby, ale i doplnit odbornou literaturu na zimní čtení. Druhý díl Včelařství se prodával sám. Myslím, že právě tyto publikace jsou

faktorem, který zvyšuje zájem včelařské komunity o naši Společnost.

Za sebe jsem rád, že pomoc na stánku nabídla a ve finále ruku k dílu přiložila řada členů naší moravsko-slezské skupiny (nechci jmenovat ve strachu, že nějakého obětavce zapomenu). Bylo fajn, že jsme doplnili stabilní „pilíře“ stánku Radka Hykla a Marka Konvičného.

Na druhé straně je co vylepšovat:

- Jako lokální patriot trochu závistivě pošilhávám po vydařených degustačních akcích medu. Moc bych stál o to, abychom se příští rok vybičovali, nakreslili velkou mapu našeho regionu, oslovili včelaře z regionu a spolu s fotografiemi jejich včelnic a popisem pastvy udělali pro návštěvníky srovnávací ochutnávku medu a medoviny – jen tak. Pro radost.
- Máme v PSNV-CZ autory knihy Včelařství, praktiky, kteří jako jedni z mála bio-med produkují, nejen o tom povídají atd. atd. Vytáhněme tyto kolegy na výstavu. Zvažme, zdali by stálo za to spolu s nimi při takové výstavě

zorganizovat workshop na konkrétní praktické včelařské téma, moderovanou besedu s autory Včelařství atd.

Máme minimálně $\frac{3}{4}$ roku na to společně přemýšlet, zdali a jak do těchto vylepšení půjdeme.

Členům naší regionální skupiny ještě jednou díky a jen připomínám, aby sledovali facebook a forum. Chci příští týden pomalu začít ladit termín a místo našeho vánočního setkání.

Tomáš Ivanský

Na Studeném vrchu se fakt asi rýsuje jiný a vlastně starodávný model spolkování

19. srpna se opět šlo na kopec Studený vrch nedaleko Hostomic v Brdech. Ta akce je půvabná. Musíte si ji zasloužit. Musíte vylézt na kopec, dobré je, když přinesete i něco na ochutnání či něco ku sdílení, třeba „jen“ zážitek, zkušenost, nápad...

Před rokem jsme probírali model včelařských setkávání, který je jaksi organizovaně neorganizovaný, dobře vymyšlený, pojištěný prací „tažných koní“, kteří vědí, co a jak, a hlavně proč, ale pak vedený poněkud samospádem, tedy vůlí a seberegulací účastníků. Uvažovali jsme o

jiném (nebo spíš tradičním) modelu spolkování. A tehdy to ještě bylo s otazníkem.

Ve zmíněnou sobotu se sešli včelaři, milovníci včel i produktů jejich píle na Studeném vrchu u Hostomic v Brdech již posedmé. Jakkoli předpověď počasí slibovala katastrofu, bylo nakonec útulno ve všech směrech i úhlech pohledu.

Tohle moc zajímavé potkávání má „na svědomí“ co onen „tažný kůň“ či spiritus agens (čili duch hybatel) kolega Josef

Horký s rodinou a přáteli, hlavně proto, že mají pušku a trefí kance, jak dodává kolega Ivan Černý. PSNV-CZ pak pomáhá v posledních letech s propagací a odborným programem. Ano, odborným, protože jakkoli jde o přátelské setkání a povídání a košтовání toho, co kdo přinesl do nabídky, stále zůstává i jedno vybrané odborné téma, byť pojaté pod širákem a za dosti nestandardních podmínek, srovnáváme-li to s akcemi pod střechem, s prezentacemi, dataprojektory etc. Na prezentaci vlastně ale postačí i prádelní šňůra, kolíčky na prádlo a plachty papíru popsané tím, co má být viděno i pamatováno.

Tak na příklad vloni přednášel Ing. Jaroslav Lstibůrek o šetrném získávání a uchovávání medu a o výrobě medoviny. A tématem letošního výkladu Ing. Petra Texla byla zootechnika včelaření se zaměřením na to, kde chovatelé dělají největší chyby. Samozřejmě: diskuse se pak rozběhla mnoha dalšími a místy i dosti klikatými cestami...

Po přednášce převládlo „zalétávání“ a bylo více než třicetiprocentní, jak praví včelařská literatura, vznikaly neustále se proměňující skupinky, na ohni se opékaly a do široka voněly klobásy, servíroval se skvělý kančí guláš. Ochutnávaly se dobroty, koštovaly

přinesené rozličné medoviny. No – neved'te při této bohubilbě činnosti rozličné hovory...

A právě to je ta poetická a velmi půvabná a přitažlivá tvář spolkování, toho jevu, který byl kdysi včelařství vlastní, pak se smrškl na utilitární schůzovací paskvil a v poslední době znovu ožívá. Včelaři se prostě už občas zase nescházejí jen kvůli vyplňování formulářů na národní dotaci 1. D, pro její inkasování a kvůli odevzdání vzorků zimní měli (čest

výjimkám!). Mnozí už chtějí zase víc a s větším záběrem. A hlavně se prostě potkat a popovídat si, porovnávat, ptát se i sdělovat. A že je o čem povídat...

A tak i na Studeném vrchu se objevila spousta zajímavých lidí spřízněných volbou či snad i diagnózou, nejen včelařky a včelaři z blízkého i vzdálenějšího okolí, jedni přijeli z Prahy a z okolí, jiní ale dorazili z daleka, třeba i z jižních Čech nebo dokonce

až z Karlovarska či ze severu Čech a navíc nepřijeli s prázdnou (tu patří absolventům kursu profesní kvalifikace Včelař ze školy ve Frýdlantu zvláštní poděkování za mňamky, které zmizely velmi rychle, takže pak nezbylo, než si opisovat recepty, protože to opravdu stálo za to).

A bylo najednou jedno, kdo je z kterého sdružení nebo že někdo není v žádném ze sdružení a včelaři si prostě jen tak pro plezír

sám sobě a mezi i s ostatními. Tato setkávání vidím jako bezva inspiraci pro časy příští. Díky za to a díky všem, kteří to pomáhají organizovat a držet živé, přesněji: velmi a skutečně živé. A samozřejmě díky všem, kteří dorazili, vzorky ku koštu nabídli a utěšené hovory vedli ...

J. Matl

Medové odpoledne v Zadní Třebani bylo opět s účastí PSNV-CZ

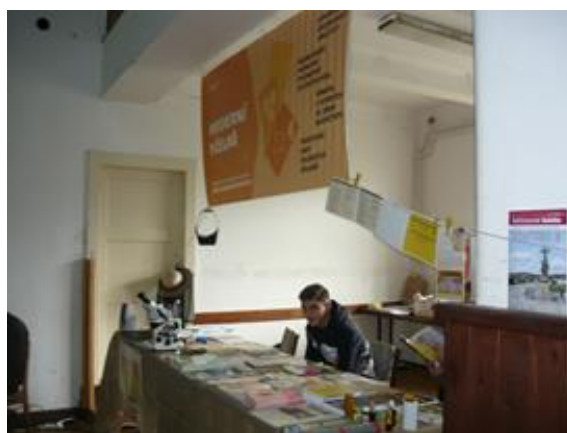
Ještě jedna reminiscence: v sobotu 23. září se konal již 14. ročník akce, již podobnou ve světě nenajdete. Unikátní spojení včelařství, musiky, jíž dominují děti a kontrafagoty, a spousty dalších půvabných věcí od medů a medových mňamek přes výklad tarotových karet až po pozorování skvrny na Slunci. Jen se podívejte na několik záznamů z ročníků minulých:

- [Ten double bassoons](#)
- [Ten double bassoons](#)
- [Eight double bassoons](#)
- [Eleven double bassoon](#)
- [Nine double bassoons](#)
- [Nine double bassoons](#)

Ve zmíněnou sobotu byla akce komornější (už není tolik tažných koní, těm kdysi mladým síly ubývají a dobrovolnictví se nosí stále méně, stejně jako podpora úředníků či členů spolků akcím, z nichž

nekouká nic než práce), v prostředí připomínajícím perestrojku, přesto však musika byla moc pěkná, příchozí moc fajn, přednáška A. Uváčika pro veřejnost i pro včelaře jistě zajímavá a PSNV-CZ opět přispěla stánkem, byť pro nedostatek plachet tentokrát pod praporem Moderního včelaře. Podívejte se na pár fotek. Tu se patří velice poděkovat kolegům Petru Kadlecovi otci a Petru Kadlecovi synovi z Dobřichovic za pomoc na stánku i při transportu věcí z Dobřichovic do Třebaně a zpět a Petrovi Texlovi za transport potřebného z jihu Čech. A samozřejmě i duchu hybateli, kolegovi Luboši Faitovi, včelaři a musikantovi, jehož žáci v sobotu hráli skvěle. Nebýt jeho a jeho nejbližších a souboru Harmonia Mozartiana Pragensis, jenž tradičně skvělou musikou odpoledne uzavírá, už by té akce nebylo... Což by byla určitě velká škoda...

J. Matl

PSNV v Horních Mokropsích

matičkou byl centrem pozornosti a povídat malým i velkým lidem celé odpoledne o tom, jak včelky žijí, byl zážitek, na který se nezapomíná. Veliké poděkování manželům Květě a Rudovi Stonjekovým... Pár fotek pro přiblížení atmosféry...

J. Matl

Na sv. Václava bylo v Horních Mokropsích, kdysi samostatných, nyní části Všenor na dolní Mži, [Jablkobraní](#).

Obec, v níž se poslední dobou dějí moc zajímavé věci, pozvala také včelaře a nabídla stánek a shodou okolností se sešli 3 a ještě byli z PSNV-CZ. Nikdo z nich té akci nejprve moc nevěřil, ale najednou se vynořily stovky lidí s dětmi, byl skvělý doprovodný program a včelařský stánek byl neustále v obležení. Zejména pozorovací úl se včelkami a letošní

V Opavě bude přednášet Doc. A. Přidal

Připojujeme pozvánku na akci opavských včelařů, již sice nepořádá PSNV-CZ a navíc se koná v den našeho sněmu, ale PSNV-CZ

bude mít na ní opět výrazný podíl, protože přednášet bude lektor PSNV-CZ a MSVV Doc. Antonín Přidal.

Základní organizace Českého svazu včelařů Opava z.s.
ve spolupráci se statutárním městem Opava a Opavskou kulturní organizací Vás srdečně zvou na

DEN PRO VČELU

4. 11. 2017 / Schösslerův salonek v Obecním domě / 9:00–16:00 / vstupné dobrovolné

Odborné přednášky:

9:30 / Včelí produkty / Ing. Antonín Přidal Ph.D.

13:00 / Včelí vosk / Ing. Pavel Drozd

Program pro veřejnost:

- Degustace druhových medů, mikroskopie a anatomie včel aneb vše o včelách
- Soutěž o nejchutnější med
- Tvoření a kreslení pro děti se včeličkami
- Život v úle – ukázkový úl aneb jak žije včelka Mája
- Výroba svíček z voskových mezistěn
- ... a také spousta zdravých sladkostí a odměn pro děti

Akce se koná pod záštitou náměstka primátora Mgr. Dalibora Halátka.

Obecní dům, Ostrožná 46, 746 01 Opava.

